

PAILIN

พระราชสุรทัต

สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระราชทานพระบรมราโชวาท

“พุทธศาสนาปฏิบัติอย่างไร”

เป็นสิ่งที่ชาวพุทธควรศึกษาและน้อมไปปฏิบัติ

เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตลอดไป

ราช รัมภ์ญ

PAILIN

สำนักพิมพ์ไพลิน

พระราชศรัทธา

ราช รมัญญ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ราช รมัญญ.

พระราชศรัทธา.--กรุงเทพฯ : ไพลิน, 2549.

128 หน้า.

1. ภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. I. ชื่อเรื่อง.

923.1593

ISBN 974-455-980-2

© สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือ
นอกจากจะได้รับอนุญาตจาก บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด (มหาชน)

ประธานกรรมการ

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ที่ปรึกษากฎหมาย

ผู้จัดการสำนักพิมพ์

บรรณาธิการบริหาร

บรรณาธิการต้นฉบับ

กองบรรณาธิการ

พิสูจน์อักษร

ออกแบบปก

ศิลปกรรม

พิมพ์

พล.อ.วิชา ศิริธรรม

ฉัตรเฉลิม เฉลิมชัยวัฒน์

อนันต์ แยมเกษร น.บ., นศ.ม.

สมบัติ สุทธิจิตร

ลาวัณย์ เฉลิมชัยวัฒน์

มานพ เชื้อไทย

สุริรัตน์ เข็นหลวง สุพรรณษา อินวงศ์

ศิริพร พงศ์สันต์วิภา

วัลลัญญา บางมด ทีมวิชาการสำนักพิมพ์

Evolution art

Evolution art

บริษัท โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด

จัดพิมพ์/จัดจำหน่าย

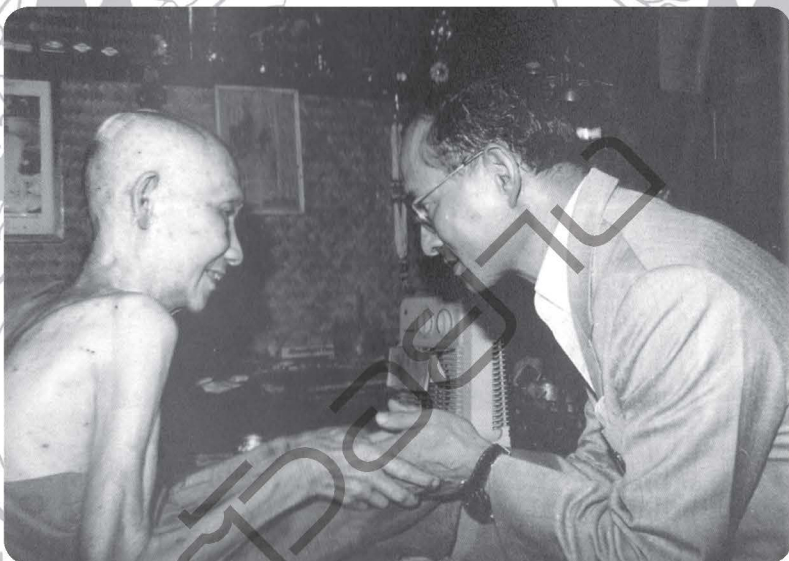
บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด (มหาชน)

81 ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

โทรศัพท์ 0 2540 1919 โทรสาร 0 2540 1818

Website : www.pailinbooknet.com E-mail : info@pailinbooknet.com

ราคา 119 บาท

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริทูลเกล้าฯ ในหลวงพี่เอกเทศ เหมโก
ทรงเสด็จฯ เยี่ยมมนัสการที่วัดฐานไตรลักษณ์...

บทนำ

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ นับแต่เริ่ม พ.ศ. 600 ที่ขุนหลวงเม้ากษัตริย์ไทยพระองค์หนึ่งที่อยู่ทางใต้ของจีน ที่ ประกาศตนเป็นพุทธมามกะ อีกทั้งศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง มหาราช ได้จารึกเอาไว้ชัดเจนว่า พ่อขุนรามทรงไอยทาน รักษา ศิล การ ไอยทานของท่านก็คือ การถวายทานแด่มหาเถรสังฆราชปราชญ์เรียน ไตรปิฎก

ในไตรภูมิพระร่วง หรือไตรภูมิโกก ของพระเจ้าลิไทก็ยืนยันชัดว่า คนไทยสมัยก่อนยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างมาก รู้จักมีหิริโอตตปัสสะ ความเกรงกลัวต่อบาปทั้งปวงอย่างชนิดผิดผิดเดียวก็เป็นไม่ได้

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นกษัตริย์ที่หาญกล้าทรงกู้ชาติ บ้านเมืองขับพม่าเข้าศึกจนสิ้นแผ่นดินไทย ก็ทรงมีความเคารพเลื่อมใส มีพระราชศรัทธาต่อพระพุทธศาสนายิ่งนัก ทรงมีพระอาจารย์เป็นการ ส่วนพระองค์นามว่า สมเด็จพระรัตน วัดป่าแก้ว อยู่ธยา วิชาต่างๆ จาก ตำราพิชัยสงครามนั้นแลเห็นแต่ทรงได้ศึกษาจากพระอาจารย์รูปนี้

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงมีพระราชศรัทธามากถึงขนาดคราวหนึ่ง ทรงกริ้วทหารในการออกรบในครั้งที่ปราบพระมหาอุปราชของพม่า นั้นแล ที่ไม่อาจตามพระองค์ท่านปล่อยให้ตกอยู่ในวงล้อม ครั้นแล้ว กลับมาพระองค์ท่านรับสั่งประหารชีวิตเพราะถือว่าเป็นการทำผิด แต่เมื่อ สมเด็จพระรัตน วัดป่าแก้ว มาขอขบิณฑบาต พระองค์ท่านก็พระราชทาน อภัยโทษเป็นการไต่บาตรถวายเป็นอภัยทานแก่พระอาจารย์ไป และยังทรง สร้างพระสถูปเจดีย์บรรจุพระพิมพ์เคลือบน้ำยาจีน (พิมพ์ขุนแผน) ที่ วัดป่าแก้วด้วย หรือวัดใหญ่ชัยมงคล พระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน

ลูมาถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระเจ้าหลุยส์แห่ง ฝรั่งเศส ทรงจะให้สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เข้ารีตในศาสนาคริสต์ แต่พระองค์ก็ปฏิเสธไปอย่างสิ้นเชิงแบบละมุนละไม เป็นการแสดงออก ถึงความมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพระองค์อย่างแรงกล้า

ครั้นถึงกรุงศรีฯแตก เพราะเสนาไม่จงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว และแผ่นดิน โดยอ้างหลายสาเหตุ แต่ความจริงแล้วเชื่อว่าต้องคบคิด กบฏแน่แท้ ท่านเจ้าพระยาตากได้ตีวงล้อมไปตั้งกองทัพแล้วต่อสู้จน สามารถกอบกู้เอกราชคืนได้จากครั้งนั้น แล้วทรงเอากรุงธนบุรีศรี มหามุตรเป็นเมืองเอกต่อไป

พระเจ้าตากทรงมีรับสั่งว่า

“อันตัวพ่อชื่อว่าพระยาตาก
ทนทุกข์ยากกู้ชาติพระศาสนา
ถวายเป็นแผ่นดินให้เป็นพุทธบูชา
แต่ศาสนาสมณะพระพุทธโคดม”

เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงพระราชาศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง ครั้นพระองค์ ทรงพระกรรมฐานวิปัสสนาจนกระทั่งสิ้นสุตรัชกาล ครั้นถึงแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระองค์ทรงรับสั่งด้วย พระราชปณิธานว่า

“ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบขันฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี”

ทรงให้มีการชำระความพระไตรปิฎกอย่างสมบูรณ์ในสมัยรัชกาล ของพระองค์ซึ่งเป็นพระบรมปฐมจักรีวงศ์ ทราบว่าพระองค์มีรับสั่งให้ จัดการบรรพชาอุปสมบทนาคหลวงด้วย และพระองค์ยังยกเรือนเดิมของ พระองค์ถวายให้เป็นหอไตรของวัดบางหว้าใหญ่ ธนบุรี (ปัจจุบันคือ

วัดระฆังโฆสิตาราม) เป็นการแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาในพุทธศาสนายิ่งนัก

ครั้นสมัยแผ่นดินรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบำรุงพระอารามมากมาย อาทิ วัดราชนันทดา เป็นต้น นอกจากนี้ยังสนับสนุน พระภิกษุในด้านการพัฒนาการศึกษาธรรมปริยัติด้วย ด้านนิกายของพระที่เคร่งกับหย่อนพระธรรมวินัยนั้นทรงให้พระภิกษุซึ่งเป็นเจ้าฟ้าฯ (ต่อมาคือในหลวงรัชกาลที่ 4) เป็นผู้รวบรวมแล้วแยกออกเป็นสองนิกายคือธรรมยุต และมหานิกายตามที่พระภิกษุเจ้าฟ้าฯ บังคมทูล

ครั้นถึงรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ก็ทรงรักาศิลปในวันพระเสมอ ตลอดทั้งอาราธนาในมนต์พระมาเทศน์ทุกครั้ง ที่สำคัญพระองค์หาได้มีพระราชศรัทธาที่เอียงเอนต่อพระมหานิกายและธรรมยุตไม่ ทรงให้ความเคารพเสมอกัน จะเห็นได้ว่าเมื่อมีพระราชพิธีใดก็ตามทรงให้อาราธนาพระภิกษุ ทั้งธรรมยุตและมหานิกาย มาร่วมพิธีพร้อมกันอย่างละเท่าๆ กัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเช่นกัน ทรงศีลและทรงดูแลภิกษุทั่วพุทธจักรในเขตชั้นทสี่มาอาณาจักร และทรงตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รศ. 121 ให้สอดคล้องกับทางบ้านเมืองด้วยการมีเจ้าคณะมณฑล เจ้าคณะเมือง เจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส

จะเห็นได้ว่าเกริ่นกล่าวมานี้ พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นทั้งเจ้าชีวิตเจ้าแผ่นดิน ทรงไว้ด้วยคุณธรรมอันมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาทุกพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินในยุคธรรมราชาหรือพระเจ้าแผ่นดินในยุคเทพสมมติ (ตามคติของพราหมณ์) ทรงไว้ด้วยทศพิธราชธรรม พระเจ้าแผ่นดินตลอดทั้งพระบรมวงศานุวงศ์จะเป็นผู้มีศีลทั้งสิ้น

พระเจ้าแผ่นดิน เป็นเทพสมมติจุติลงมาเพื่อปกครองมนุษย์ ย่อมเป็นผู้มากด้วยบุญกุศลโดยแท้ และเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่อุดมด้วยศีลและธรรม หากคนใดไม่ว่าจะยุคไหนๆ ก็ตามที่กล่าวว่าร้ายคิดร้ายแก่พระเจ้าแผ่นดิน และพระบรมวงศานุวงศ์ ย่อมมีอันเป็นไปต่างๆ นานา ทำมาหากินไม่ขึ้น มีการสูญเสียก่อนเวลาอันควร หรือไม่ก็ต้องไปตายตกนอกราชอาณาจักรไทย ตัวอย่างมีให้เห็นใคร่คิดก่อกบฏต่อพระเจ้าแผ่นดิน มีอันเป็นไปหมด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช หรือที่พวกเราแสดงความจงรักภักดีเรียกพระนามของพระองค์ว่าในหลวงหรือพ่อหลวง พระองค์ทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์ ทรงอุปถัมภ์กษัตริย์พระพุทธศาสนาอยู่เนืองนิตย์ ทรงมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งนัก

ทรงดูพระมหาโพธิสัตว์เจ้าจุติจากสรวงสวรรค์ชั้นดุสิต มาเพื่อแผ่พระบารมีปกเกล้าฯ พวกเราชาวไทยให้ได้ฟังได้พระบรมโพธิสมภาร อาจารย์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ท่านบอกว่า

“ในหลวงเราเป็นเทพ”

ท่านกล่าวว่า เมื่อครั้งที่พระองค์ขึ้นครองราชย์ใหม่ๆ เสด็จ
ประพาสใหญ่เมืองแพร่ มีการจัดปะรำให้ประชาชนเฝ้าปรากฏว่า ฝนตก
ใหญ่มากในคราวนั้น เมื่อพระองค์เสด็จเยี่ยมประชาชน ต้องเดินจาก
ปะรำหนึ่งไปอีกปะรำหนึ่งซึ่งห่างกันราว 100 เมตร ราชวงศ์จักรีได้นำ
ฉลองพระองค์มาทูลเกล้าฯ ถวาย

ในหลวงทรงรับสั่งว่า

“คนอื่นเปียกได้เราก็เปียกได้”

พอรับสั่งเช่นนั้นฝนหยุดตกทันทีเหมือนปิดก๊อกน้ำ แต่พอพระองค์
เสด็จถึงอีกปะรำหนึ่งปรากฏว่าฝนกลับตกลงมาหนักเช่นเดิม นับว่าเป็น
ไปด้วยพระบารมีของพระองค์โดยแท้

พระมหากษัตริย์ไทยทรงดำรงฐานะเป็น **สมเด็จพระบรมบพิตร
พระราชสมภารเจ้า** ทรงเป็นหนึ่งในคณะสงฆ์ด้วย

สมเด็จพระสังฆราช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสถาปนา
แต่งตั้ง

พระราชาคณะ หรือพระที่มีสมณศักดิ์เจ้าคุณขึ้นไป พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานแต่งตั้งทั้งสิ้น จึงเรียกว่าพระราชาคณะ

วัดทุกวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องได้รับพระราชทานวิสุง-
คามสีมา

ทั้งหมดล้วนเป็นการปฏิบัติพระราชกรณียกิจทางพระพุทธศาสนา
อันเกิดแต่พระราชศรัทธาทั้งสิ้น

นับแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาแล้ว ทุกวันพระธรรมสาวณะ ภายใน
พระบรมมหาราชวัง จะมีพระภิกษุสวดพระพุทธมนต์ แล้วผสมน้ำมนต์
ทุกรัชกาลเข้าประพรมมหาปราสาทราชมนเฑียรต่างๆ โดยมีตำรวจวัง
ทำหน้าที่ถือบาตรน้ำมนต์เข้าไปกับพระภิกษุ

เครื่องทรงหรือแม้แต่พระแท่นราชอาสน์ หรือสิ่งใดที่พระมหา
กษัตริย์ใช้สอยนั้น แม้จะสิ้นรัชกาลไปแล้วบุคคลธรรมดาหากไม่ได้รับ
พระบรมราชานุญาตจากพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ สิ่งนั้นไม่ควรไป
ก้าวล้วงแตะต้องหรือแม้จะซ่อมแซมก็ควรจะทำให้ถูกต้อง

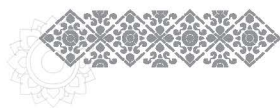
คราวหนึ่งมีช่างจีนเข้ามาซ่อมพระแท่นราชอาสน์ ที่พระมหา
กษัตริย์เคยทรงประทับของพระมหากษัตริย์ ช่างไม้ที่ทางบริษัทจ้างมา
เป็นชาวจีน มีความชำนาญในการซ่อมแซมเครื่องไม้ จึงทำหน้าที่ซ่อม
พระราชอาสน์ โดยเขาเอาหาพระแท่นด้านหนึ่งพาดไว้กับช่องพระบัญชา
พระที่นั่งเพื่อให้สามารถร้อยฟันที่ผูกออกแล้วเทปูนทำลายกำแพงปูนไม้ให้
เหมือนกับของเดิม

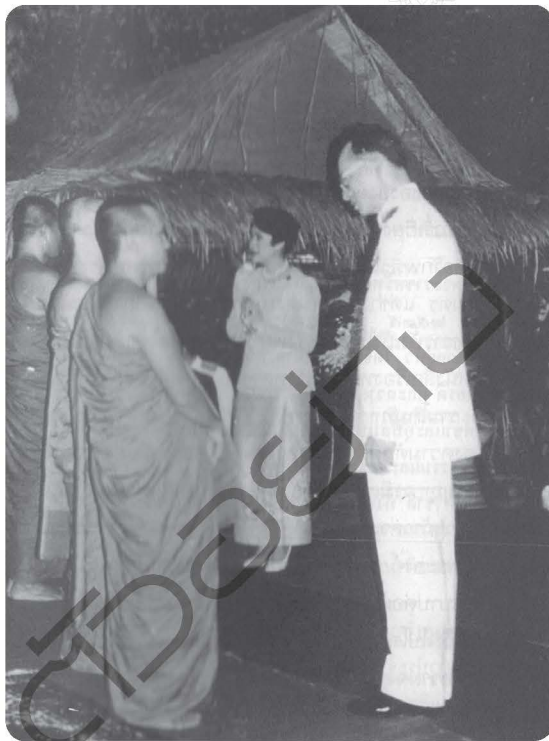
ความจริงการจะซ่อมนี้ต้องทำพิธีขอขมาก่อน เพราะพระแท่นนั้น
เป็นที่ประทับขององค์เทวราชอุบัติในพระบรมราชวงศ์จักรี สามีญชนไม่
ควรทำการเยี่ยงนั้นโดยพลการ เป็นอันว่าช่างจีนที่มีหน้าที่ซ่อมนั้นตก
พลาตจากพระแท่นราชอาสน์ ระยะสูงจากขอบพระบัญชาถึงพื้นก็

ไม่ถึงเมตร แต่ช่างจีนหล่นลงมาถึงกับสลบมีอาการกระอักเลือดออกมาทางทวารทั้งเก้าไปไม่ถึงโรงพยาบาล ก็สิ้นใจตาย ผมได้อ่านเรื่องนี้จากหนังสือเรื่องหลังจากวังหลวงของอดีตตำรวจหลวง นามว่าเฉลิมศักดิ์ รามโกมุท

เรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และผู้มีบุญญาธิการบุญบารมีเท่านั้นที่จะได้จุติสู่ใต้มหาเศวตฉัตรเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่ควรก้าวล่วงแห่งพระมหากษัตริย์ ตลอดทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ไม่ว่าจะด้วยกิริยาการกระทำ วาจา และใจ เพราะจะเป็นบาปต่อผู้นั้นตลอดไป หากคิดนุกการใดมากก็ย่อมจะต้องมีอันเป็นไปโดยเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ

ด้วยความจงรักภักดี ผมจึงได้รวบรวมนำเสนอเรื่องราวอันเกี่ยวเนื่องกับพระราชาศรัทธาที่พระองค์มีต่อพระพุทธศาสนาและพระภิกษุสงฆ์ ตลอดทั้งพระราชดำรัสต่างๆ มารวบรวมไว้ในเล่มนี้ เพื่อให้คนไทยทั้งชาติได้ร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระองค์ ๓ ทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์

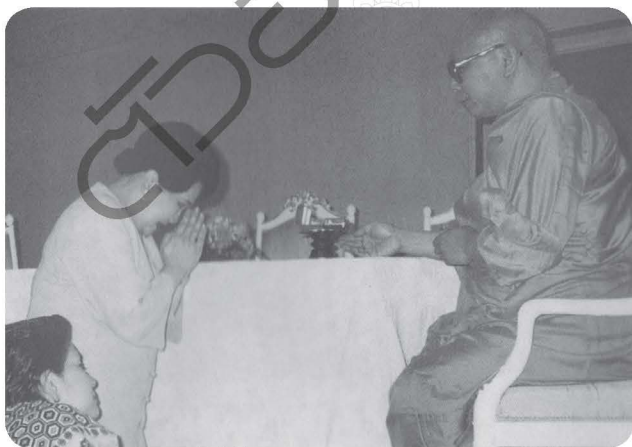

เสด็จฯ วัดป่าพุทธนิมิต กรุงเทพมหานคร ทรงมีพระปฏิสันถารกับ
ท่านพระอาจารย์มหาอุดร อิตฺตฺถาณโร เกี่ยวกับเรื่องการสร้างศาลาเพื่อให้
ประชาชนมาปฏิบัติธรรม ต่อมาสร้างแล้วเสร็จก็ตั้งชื่อว่า
“ศาลาพระราชศรัทธา”

พระราชทานพัดยศพระราชาคณะ
ในฐานะตมเด็จพระบรมปิตร พระราชตมการเจ้า

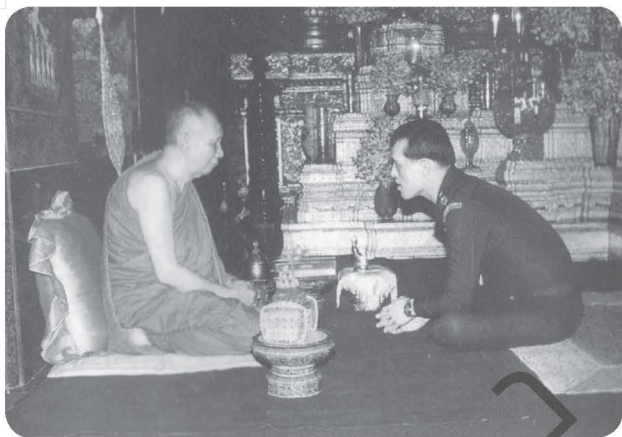
ตมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับวัดตมมงคล
จากพระธรรมวชิรญาณ วัดยานนาวา กทม.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พร้อมด้วย พล.อ.สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล
วันวิสาขบูชา ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

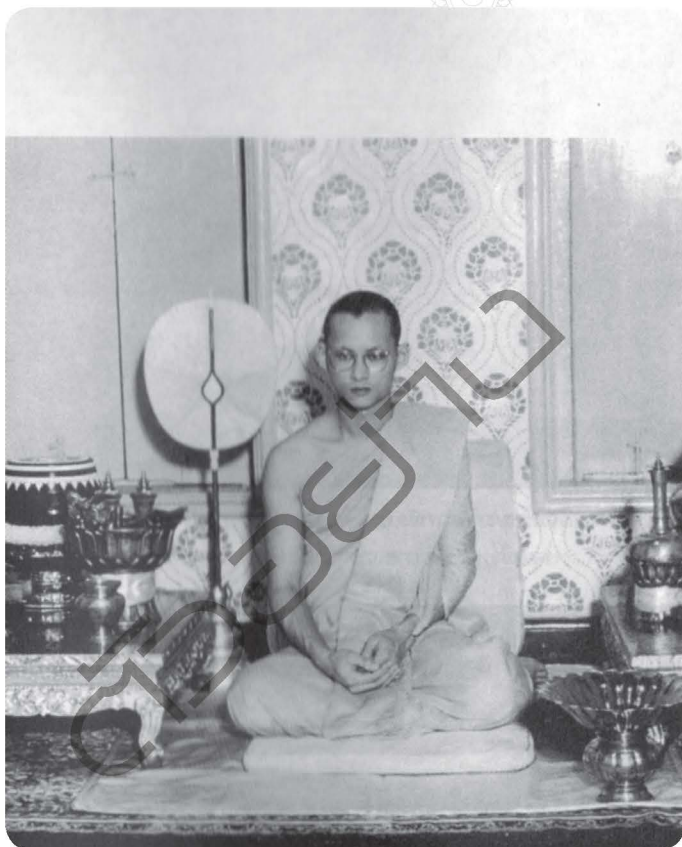
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปทรงยกช่อฟ้าอุโบสถ
วัดยางน้อย อุดรราชธานี 15 ธ.ค. 2541

พ.ต.อ.เสริมเต๋อพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ เข้าเฝ้าฯ
สมเด็จพระสังฆราชฯ ณ วัดบวรนิเวศ กรุงเทพมหานคร

พระภิกษุเสริมเต๋อพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากประชาชน
ที่ไปทรงเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ วัดบวรนิเวศ

ความสำคัญยิ่งข้อหนึ่งคือ พระราชกรณียกิจทั้งปวงล้วนเป็นไปโดยธรรมล้วนแต่มี
พระราชกิจอันปกรทำให้ชาวโลกได้ประจักษ์ว่า ทศพิธราชธรรม
และธรรมะสำหรับผู้ปกครองทุกหมวดธรรมยังดำรงมั่นและปฏิบัติได้จริง
ทุกวินาทีบนแผ่นดินสยาม

ในหลวงกับราชธรรม

ในหลวงของเราชาวไทยเป็นกษัตริย์ที่ทรงดำรงอยู่ในธรรมะยาก
นักที่จะมีกษัตริย์ใดในยุคนี้บนโลกจะมาเทียบเสมอพระองค์ได้ นับเป็น
บุญของคนไทยทุกหมู่เหล่าโดยแท้

“เย็นศิระเพราะพระบริบาล”

เป็นคำจริง เป็นอมตะวาจา หากคนไทยไม่มีในหลวงวันนั้นวันนี้
ไม่รู้จะอยู่กันอย่างไรร เพราะพระองค์เป็นศูนย์รวมดวงใจของไทยทั้งชาติ
โดยแท้ ธรรมะ 10 ประการ หรือทศพิธราชธรรมที่พระองค์ปฏิบัติอย่าง
สม่ำเสมอมีดังนี้

1. **ทาน** การให้ คือ การสละทรัพย์ สิ่งของ บำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือ
ประชาราษฎร์และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

2. **ศีล** ความประพฤติดีงาม คือ สักรวมกายและวจีทวารประกอบ
แต่การสุจริต รักษาจิตดีคุณ ให้เป็นตัวอย่างและเป็นที่เคารพนับถือของ
ประชาราษฎร์ไม่ให้มีข้อที่ใครจะดูแคลน

3. **บริจาค** การเสียสละความสุขสำราญ เพื่อประโยชน์สุขของ
ประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

4. **อาชวะ** ความซื่อตรง คือซื่อตรงทรงสัตย์ไว้มา ยา ปฏิบัติภารกิจ
ด้วยความจริงใจ ไม่หลอกลวง

5. **มัทวะ** ความอ่อนโยน มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบกระด้าง
ถือองค์มีความสง่าเกิดแต่ท่วงท่า ภิริยาสุภาพนุ่มนวล ให้ได้รับความรักภักดี
แต่มีขาดยำเกรง

6. **ตบะ** ความทรงเดช แผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำ
ย่ำยี จิตระงับข่มใจได้ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญ
เพียร ทำกิจให้บริบูรณ์

7. **อภิกโธระ** ความไม่โกรธ ไม่ทรงกริ้วกราด ลุอำนาจความโกรธจนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่างๆ ผิดพลาดเสียธรรม มีเมตตาประจำใจ ระวังความเคืองชุ่น วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบเป็นตัวของตัวเอง

8. **อวิหิงสา** ความไม่เบียดเบียน ปีบคั้นกดขี่ ไม่หลงระเหิงอำนาจขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใด เพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

9. **ขันติ** ความอดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากน่าเหนื่อยหน่ายเพียงใดก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วยคำเลียดสีถากถางอย่างใดก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกรณีที่น่าพิญญโดยชอบธรรม

10. **อวิโรธนะ** ความไม่คลาดธรรม วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรมคงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำที่ดีร้ายลามสัการะ หรือ อภิธรรมณณ์ อนภิธรรมณณ์ใดๆ สถิตมั่นในธรรมทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมที่ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครองตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤติให้คลาดเคลื่อนวิบัติไป

ทั้งหมดคือ ราชธรรม 10 ประการที่พระองค์ทรงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ พระองค์ทรงมีพระเมตตา พระกรุณาเป็นล้นพ้นต่อปวงประชาราษฎรไทย

ในหลวงทรงผนวชเป็นพระภิกษุ
พระราชพิธีทรงพระผนวช
พุทธศักราช 2499

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่โบราณกาล พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ตามประเพณีนิยมของชาวไทย เมื่อชาวไทยอายุครบกำหนดบวชก็มักจะอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนาเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย และอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมอันดีตลอดจนได้รับการถ่ายทอดการฝึกกิริยามารยาท และระเบียบพิธีกรรมต่างๆ ทั้งยังถือว่าเป็นการสนองพระคุณบุพการี มีบิดามารดา เป็นต้น

ดังนั้นจึงปรากฏหลักฐานว่า พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ก่อน
ครองราชสมบัติ ทรงพระผนวชตั้งแต่พระชนมายุครบ 20 พรรษา แต่ที่ทรง
พระผนวชเมื่อได้ทรงดำรงสิริราชสมบัติแล้วมีเพียง 4 พระองค์ คือ พญา
ลิไทแห่งกรุงสุโขทัย สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยา
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปร
มินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ด้วยเหตุนี้เมื่อพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระผนวชเมื่อพุทธศักราช 2499 จึงเป็นที่ปลื้ม
ปิติยินดีแก่บรรดาพุทธศาสนิกชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชประสงค์ที่จะได้ทรง
พระผนวชในพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานานแล้ว เพราะทรงพระ
ราชดำริว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติที่ประชาชนส่วน
ใหญ่ของพระองค์เลื่อมใส ต่อมาเมื่อทรงมีโอกาสคุ้นเคยกับหลักการ
และแนวทางปฏิบัติของพุทธศาสนิกชน ก็มีพระราชศรัทธายิ่งขึ้นเพราะ
ได้ทรงประจักษ์แก่พระราชหฤทัยว่า พระธรรมคำสอนของสมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าประกอบด้วย เหตุผลและสัจธรรม ต่อมาระหว่างศก
2499 นี้ สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชผู้ที่พระองค์ทรง
นิยมนับถือโดยวิสาสะอันสนิท และทรงถือว่ามีคุณูปการต่อพระองค์
มามากนั้น ได้ประจักษ์ลง พระอาการเป็นที่น่าวิตกจนแทบไม่มีหวัง แต่
เดชบุญ หายประจวบมาได้อย่างน่าประหลาด จึงทรงพระราชดำริว่า
ถ้าได้ทรงพระผนวชโดยสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ทรงเป็นพระ
อุปัชฌาย์แล้ว จะเป็นที่สมพระราชประสงค์ในอันที่จะทรงแสดงพระ
ราชคารวะและพระราชศรัทธาในพระองค์ท่านเป็นอย่างดี จึงได้ตกลง
พระราชหฤทัยที่จะทรงพระผนวชเพื่ออุทิศพระราชกุศลสนองพระเดช
พระคุณภายในศกนี้

จากนั้นเมื่อพระราชดำรัสให้นายกรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทรงแจ้งพระราชประสงค์ให้ทราบเป็นการหาหรือ นายกรัฐมนตรีได้กราบบังคมทูลแสดงความโลมನೆส ขอรับพระราชภาระในการนี้ในนามรัฐบาล และประชาชนชาวไทย พร้อมทั้งอัญเชิญกระแสดพระราชดำริไปหาหรือกับสมาชิกรัฐสภา เพื่อที่จะทรงแต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้ทรงเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างทรงพระผนวช

วันที่ 18 ตุลาคม พุทธศักราช 2499 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าละของธุลีพระบาท และคณะทูตานุทูตมาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมโหฬรายพิมานเป็นมหาสมาคม เพื่อทรงแถลงพระราชดำริในการที่จะเสด็จออกทรงพระผนวช เช่นเดียวกับที่สามัญชนบอกลาบวชแก่ผู้ทีเคารพนับถือและผู้ทีคุ่นเคย จากนั้นได้เสด็จสู่พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท เพื่อทรงแถลงพระราชดำริแก่ประชาชนไทย

วันที่ 22 ตุลาคม พุทธศักราช 2499 เป็นวันพระราชพิธีทรงพระผนวช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง มีสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นพระอุปัชฌายาจารย์ สมเด็จพระวันรัต (ปลด กิตติโสภโณ) วัดเบญจมบพิตร เป็นพระอนุศาสนาจารย์ และพระศาสนโสภณ (จวน ฤฎฐายี) วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ มีพระสงฆ์หนึ่งหัตถบาสรวม 30 รูป ทรงได้รับพระสมณฉายาว่า “ภุมิพล”

เมื่อเสร็จพระราชพิธีทรงพระผนวชในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯซึ่งทรงพระผนวช อันชานพระนามตามหมายของสำนักพระราชวังว่า พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯเสด็จสู่พระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง ทรงประกอบพระราชพิธีตามราชประเพณี ครั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระผนวช มีพระเถระฝ่ายธรรมยุตน์นั่งหัตถบาตร 15 รูป เมื่อเสร็จพระราชพิธีแล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช พระราชอุปัชฌายาจารย์สู่วัดบวรนิเวศวิหาร ประทับ ณ พระตำหนักทรงพรตเป็นเวลา 15 วัน ในวันนี้ ประชาชนชาวไทยจำนวนมากมาประมาณมิได้ ได้พากันมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทตามเส้นทางที่เสด็จพระราชดำเนินทั้งเส้นทางมาพระบรมมหาราชวัง และเส้นทางไปสู่วัดบวรนิเวศวิหาร ทุกคนได้แสดงออกซึ่งความปิติโสมนัสอนุโมทนาชื่นชมในพระบุญญาธิการอย่างเห็นได้ชัดเจน ในระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯทรงดำรงสมณเพศ ได้ทรงเคร่งครัดในพระธรรมวินัยเช่นเดียวกับพระภิกษุทั่วไป โดยเวลา 08.00 น. เสด็จพระราชดำเนินลงพระอุโบสถและเสด็จลงทำวัตรเย็นอีกครั้งหนึ่ง ทรงสดับพระวินัยและพระธรรมที่พระเถระในวัดได้ผลัดเปลี่ยนกันแสดง นอกจากนั้นยังได้ทรงร่วมกฐินกรรมในพระราชพิธีพระกฐินหลวง ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินและทรงชักผ้าพระกฐินที่ไวยาวจักรจัดถวาย

พระราชกิจสำคัญอีกประการ คือเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เพื่อทรงนมัสการพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ซึ่งเป็นพระบรมวงศ์พระองค์แรกที่ทรงผนวชจนทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราช หรือสมเด็จพระมหาสมณเจ้า

เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เพื่อทรง
นมัสการพระพุทธชินราชในพระอุโบสถ และทรงอุทิศพระราชกุศลถวาย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช
เสด็จพระราชดำเนินไปวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อทรงสักการะ
พระอัฐิพระเจ้ายวรงค์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณสมเด็จพะสังฆราชเจ้า
ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จากนั้น
เสด็จพระราชดำเนินไปยังอนุสรณ์รัชชีวินนา ในสุสานหลวงวัดราชบพิธ-
สถิตมหาสีมาราม ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายสมเด็จพระบรมราชชนก
กรมหลวงสงขลานครินทร์ และเสด็จพระราชดำเนินไปถวายสักการะพระ
ปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และทรงอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

กิจสำคัญของพระภิกษุประการหนึ่งคือ การออกรับบิณฑบาตจาก
ประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นการโปรดสัตว์เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนได้
บำเพ็ญบุญในการทรงพระผนวชนี้ จึงเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระที่นั่ง
อัมพรสถาน เพื่อทรงรับบิณฑบาตโปรดพระบรมวงศานุวงศ์และเสด็จ
พระราชดำเนินไปยังทำเนียบรัฐบาล เพื่อโปรดคณะรัฐมนตรีและ
ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

เช้าวันที่ 4 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2499 เป็นวันที่ 14 แห่งการ
ทรงพระผนวช ได้เสด็จพระราชดำเนินออกบิณฑบาตโดยไม่มีหมาย
กำหนดการ โดยเสด็จพระราชดำเนินไปตามถนนสายบางลำพู แล้วเสด็จ
พระราชดำเนินประทับรถวิทยุ อ.ส. (ก.ท. ส่วนพระองค์) ที่ภายในบริเวณ
โรงเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร ออกไปทางสะพานเฉลิมวันชาติ ผ่านหน้าวัง
สวนกุหลาบ ถนนราชวิถี ถนนพระรามที่ 6 อ้อมไปทางสะพานควาย

กลับมาทางถนนพหลโยธินและถนนพญาไท ทรงแวะรับบิณฑบาตที่บริเวณใกล้อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และสี่แยกราชเทวี ถนนเพชรบุรี ผู้ที่ออกมาตักบาตรเป็นปกติ ทั้งคนไทยและคนจีนที่ได้มีโอกาสถวายอาหารบิณฑบาตแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงรู้สึกตื่นเต้นที่มีบุญอย่างยิ่งโดยมิได้คาดฝัน และเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับถึงวัดบวรนิเวศวิหาร มีคนมาถวายอาหารหน้าวัดอีก 5-7 ราย ซึ่งจะต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ต่อไปว่า พระมหากษัตริย์ที่ทรงพระผนวชได้เสด็จพระราชดำเนินออกทรงรับบิณฑบาตจากประชาชน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯทรงทำพระราชพิธีลาพระผนวชในวันที่ 5 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2499 เวลา 10.15 น. เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่สองแห่งพระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์ ที่ทรงพระผนวชในขณะดำรงสิริราชสมบัติ เป็นการทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในฐานะพระพุทธศาสนิกชนอย่างสมบูรณ์ เป็นการสนองพระเดชพระคุณพระบรมราชบุพการี และยังเป็นการสืบทอดราชประเพณีจากสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช และที่สุดเป็นพระราชกรณียกิจที่บรรดาพุทธศาสนิกชนชาวไทยชื่นชมและทวีความจงรักภักดีในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ตราบเท่ากาลนาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป - พระพิมพ์